

7/1927

T.C.
ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

Sayı : B.09.0.SGB.0.11-610
Konu : Tekirdağ Milletvekili
Emre KÖPRÜLÜ'nün
Yazılı Soru Önergesi.

12 Ocak 2012

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İlgi : 19.12.2011 tarih ve A.01.0.GNS.0.10.02.00/36630 sayılı yazınız.

Tekirdağ Milletvekili Emre KÖPRÜLÜ'nün, Bakanlığımıza yöneltmiş olduğu TBMM 7/1927 Esas sayılı yazılı soru önergesi incelenmiş olup, önergeye ilişkin cevabımız ekte sunulmuştur.

Bilgilerinizi ve gereğini arz ederim.

Erdoğan BAŞRAKTAR
Bakan

EK :

- Cevap Yazısı (4 Sayfa)

TEKİRDAĞ MİLLETVEKİLİ
SAYIN EMRE KÖPRÜLÜ'NÜN
T.B.M.M. 7/1927 ESAS SAYILI
YAZILI SORU ÖNERGELERİNE AİT
SORULAR VE CEVAPLARI

SORULAR:

Tekirdağ İli, Çorlu İlçesi, Karatepe Mevkiinde yapılmak istenen ve Türkiye'nin en büyük "Katı Atık Bertaraf Tesisi" olacağı belirtilen proje, Tekirdağ başta olmak üzere tüm Trakya'yı uzun süredir endişelendirmektedir. Tarımsal niteliği korunması gereken bir araziye inşa edilecek bu tesisin, kapasitesinin neredeyse bütün Türkiye'nin tehlikeli atıklarının Çorlu'ya dolayısıyla Trakya'ya taşınmasına yol açacağı görülmektedir.

Tesis için ayrıntılı inceleme yapılmaması, bölgenin demografik yapısının ve deprem kuşağı üzerinde yer almasının yaratacağı sonuçlar dikkate alınmadan, tesisin şehir merkezine bu derecede yakın mesafede bir yere kurulacak olması, Çorlu için büyük bir tehlike arz etmektedir. Tesis yapacak firmanın kayıtlarda tarla olarak geçen birinci sınıf tarım arazisi olarak belirtilen 160 dönümlük araziye 49 yıllığına hazineden kiraladığı söylenmektedir. Devreye girdikten sonra kapasitesi yıllık 800.000 tona ulaşması planlanan tesis Çorlu'da yaşanacak bir felakete merkez olacaktır.

Dolayısıyla bu kapasitede bir tesis sebebiyle, zaten çevre kirliliği tehditi altında olan Çorlu'ya tonlarca atığı getiren yüzlerce kamyonun yarattığı trafik sorunu, görüntü kirliliği sonucunda tam bir çevre katliamı yaşanacak ayrıca insan sağlığını da olumsuz etkileyecektir. Verimli tarım arazisi olarak geçen bu bölgede inşa edilecek tesis çevredeki toprağın kirlenmesine ve dolayısıyla tarım ve hayvancılığın bitmesine de neden olacaktır.

Bugün gelinen noktada, Çorlu'nun bertaraf tesisine ihtiyacı vardır. Ancak kurulacak tesis her yönüyle incelendiğinde sadece Çorlu'nun atıklarını bertaraf edecek bir amaca hizmet etmeyecektir. Trakya yıllardır bir çevre faciasına sahne olmaktadır. Bu nedenle Trakya'nın tamamını etkileyecek olan bu tesis hakkında bilgi kirliliği ortadan kaldırılmalı ve kamuoyu aydınlatılmalıdır.

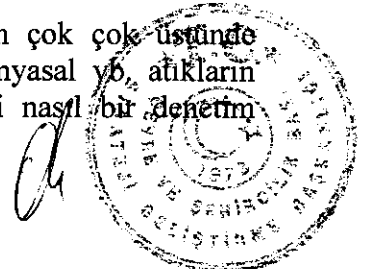
1. Katı Atık Bertaraf Tesisi yapılması planlanan Çorlu İlçesi Karatepe mevki, 1/ 25000 ölçekli Çevre Düzeni İmar Planında birinci sınıf tarım arazilerinin olduğu, sanayileşmeye ve yapılaşmaya kapalı bir alan içerisinde kalmaktadır. 1/25000 ölçekli plan kapsamında böyle addedilen ve değerlendirilen bir bölgeye Katı Atık ve Bertaraf Tesisi yapılması sizce doğru mudur? Tekirdağ ve Türkiye için tarımsal açıdan son derece önemli bu bölge için tedbirler alınırken (sanayileşmeye ve yapılaşmaya kapatılması) bölgenin tam merkezine bu tesisin yapılmasının yasal dayanağı nedir?

2. Hava kirliliğinde, 2010 yılında 81 il içerisinde birinci il çıkan Tekirdağ'da bölgeyi daha da kirlileme olasılığı çok yüksek olan bu derece büyük kapasiteli ve her türlü atığı toplama yetkisine sahip bu tesisin kurulmasını doğru buluyor musunuz?

3. Verimli toprak arazileri üzerinde inşa edilmesi planlanan tesisin bölgede yaşayan insanlara, bölgenin çok verimli ve kaliteli olan toprak yapısına, yer altı ve yer üstü su kaynaklarına ve devamında bölgenin doğal yapısına etkileri tam olarak araştırılmadan verildiği noktada kamuoyunda kuşku bulunan 29.06.2010 tarihinde onaylanan Çevresel Etki Değerlendirmesi (ÇED) raporu hangi ölçütler değerlendirilerek verilmiştir?

4. Deprem kuşağında yer alan Tekirdağ ilimizin olası bir depremde, böyle bir tesisin çevreye etkisinin ne olacağı ÇED kapsamında veya diğer incelemelerde araştırılmış mıdır? Araştırılmış ise sonuçları nelerdir?

5. Tekirdağ ili Çorlu ilçesine yapılan ve Çorlu'nun ihtiyaçlarının çok çok üstünde kapasitesi bulunan bu tesise bölge dışından her türlü tıbbi tehlikeli kimyasal vb. atıkların getirileceği iddiaları doğru mudur? Eğer doğru değilse bunlar ile ilgili nasıl bir denetim mekanizması öngörülmüştür?

6. Yaklaşık 300 bin nüfuslu Çorlu ilçesinin hemen dibine yapılacak olan bu tesisin özellikle kapasitesinin yüksekliği ve her türlü atığı (tıbbi tehlikeli kimyasal vb.) toplama yetkisine sahip olduğu düşünüldüğünde insan sağlığına ve yaşamına verebileceği etkiler Bakanlığınız tarafından incelenip araştırılmış mıdır?

7. 19.07.2005 tarihinde yürürlüğe giren 5403 sayılı Toprak Koruma ve Arazi Kullanım Kanunu uyarınca tarım arazilerinin amaç dışı kullanılamayacağı belirlenmişken bu kapsamda birinci sınıf tarım arazisi olan bu bölgenin çöp depolama alanı olarak düzenlenmesini hangi gerekçeyle açıklıyorsunuz?

8. Endüstriyel ve tehlikeli atıkların bertaraf edilmesi çok sıkı ve ciddi kontroller gerektirirken, yeterli denetleme personeli olmayan Çorlu'da hangi personelle bu kontroller başarıyla yürütülecektir? 120.000 ton tehlikeli atığın nelerden oluştuğu mevcut raporlarda belirtilmemişken bu konuda kamuoyuna aydınlatıcı bir açıklama yapacak mısınız?

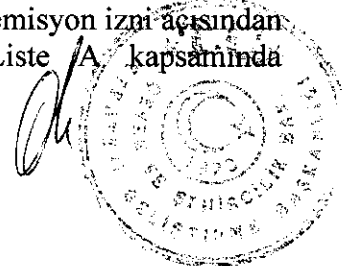
CEVAP:

1- Ülkemizde evsel katı atıkların toplanması, taşınması ve geri kazanılması ile çevre ve insan sağlığına olumsuz etki yapmadan nihai bertarafına ilişkin yükümlülük, yetki ve sorumluluklar 5393 Sayılı Belediye Kanunu'nun 14. ve 15. maddeleri ile Belediyelere verilmiştir. 2872 Sayılı Çevre Kanunu'nun (Değişik 13.05.2006-5491/8.md.) 11. maddesi gereğince Büyükşehir Belediyeleri ve Belediyeler, evsel katı atık bertaraf tesislerini kurmak, kurdurmak, işletmek veya işletmekle yükümlüdürler. Belediyelerin toplama ve bertaraf yükümlülüğünde olan atıkların entegre bir yaklaşımla yönetilmesi esastır. Ülkemizdeki doğal kaynakların korunması ve ülke menfaatleri doğrultusunda atık yönetimi hizmetlerinin daha kaliteli ve sürdürülebilir olması maksadıyla atıkların çevre üzerindeki olumsuz etkisini en az düzeye indirmek için atık üreticilerinin karşılayabileceği bir maliyette entegre bir yönetim stratejisinin benimsenmesi hedeflenmiştir. Bu nedenle; düzenli depolama sahaları yer seçimi, inşaat, işletme, kapatma ve kapatma sonrası bakım aşamaları ile ilgili Atıkların Düzenli Depolanmasına Dair Yönetmelik hükümleri çerçevesinde, kompost tesisleri de Katı Atıkların Kontrolü Yönetmeliği çerçevesinde değerlendirilmektedir.

Ayrıca; "1/100000 Ölçekli Trakya Alt Bölgesi Ergene Havzası Revizyon Çevre Düzeni Planı Açıklama Raporu"nın "2.10. Genel Hükümler" başlığı altında, "2.10.36 maddesinde *"İhtiyaç duyulması halinde, bu planın genel ilke ve politikalarına aykırı olmamak üzere; 1/25.000 ölçekli alt ölçekli planlar beklenmeksizin sosyal ve teknik altyapının gerektirdiği eğitim, sağlık, spor, turizm, kültürel ve idari kullanımlar ile PTT, haberleşme santrali, su depoları, trafo yapıları, doğalgaz boru hatları, enerji nakil hatları, kanalizasyon gibi alt yapı tesisleri, güvenlik ve çevre kirliliğinin önlenmesi amacıyla kent veya bölge bütününe yönelik kamu yararı bulunan diğer tesisler yapılabilir. Bu tür yapılar, ilgili kurum ve kuruluşların uygun görüşleri alınarak alt ölçekli planlarla uygulamaya geçirilebilir. Ancak söz konusu tesisler yukarıda belirtilen kamusal amaçlar dışında kullanılamayacaktır."* hükümleri yer almaktadır.

Diğer taraftan, 1/100.000 Ölçekli Trakya Alt Bölgesi Ergene Havzası Revizyon Çevre Düzeni Planı gereği İl bazında 1/25.000 ölçekli çevre düzeni planlarının yapılması zorunlu kılınmış olup 5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanunu uyarınca söz konusu projenin de içinde bulunduğu bölgeye ilişkin 1/25 000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı; Tekirdağ İl Genel Meclisi'nin 05/08/2011 tarihli ve 125 sayılı ile Tekirdağ Belediye Meclisi'nin 19/08/2011 tarihli ve 308 sayılı kararı ile onaylanarak yürürlüğe girmiştir.

2. Bahse konu projede baca gazı çıkış hızı yönetmelik değerlerini sağlayacak şekilde tasarlanacaktır. Entegre Atık Bertaraf ve Enerji Üretim Tesisleri projesi, emisyon izni açısından "Sanayi Kaynaklı Hava Kirliliğinin Kontrolü Yönetmeliği"nde Liste A kapsamında değerlendirilecektir.

Tesis işletmeye açıldığında, faaliyet sahibi Emisyon İzin Belgesi ile birlikte, 29.04.2009 tarih ve 27214 sayılı Resmi Gazetede yayınlanan “Çevre Kanununca Alınması Gereken İzin ve Lisanslar Hakkında Yönetmelik” in “EK-1; Çevreye Kirlletici Etkisi Yüksek Olan Faaliyet veya Tesisler” kapsamında diğer gerekli çevre izin ve lisanslarının tamamı Bakanlığımız tarafından verilmektedir. Sanayi Kaynaklı Hava Kirliliğinin Kontrolü Yönetmeliği’nin Ek.2. Tablo 2.1’inde belirtilen Kütlesel Debi Değerleri, hesaplanan kütlesel debiler ile mukayese edildiğinde, yönetmelik değerlerinin üstünde olan parametreler için Sanayi Kaynaklı Hava Kirliliğinin Kontrolü Yönetmeliği’ne göre, modelleme çalışması yapılması gerekmektedir.

Buna göre 7 adet kirlletici parametre için yapılan emisyon modelleme çalışması ise Nihai ÇED Raporunda verilmiştir. Ancak faaliyet sahibi VOC (Uçucu Organik Bileşiklerin) emisyonlarının kütlesel debileri dikkate alınarak hava kalitesinin korunması için yürürlükteki hava kalitesi sınır değerleri sağlayacak şekilde, üretimde yük düşümü dahil olmak üzere her türlü önlemi alacağını Nihai ÇED Raporunda taahhüt etmektedir. Projede işletme esnasında, yapılan kütlesel debi hesaplamalarına göre termal proseslerde “Sanayi Kaynaklı Hava Kirliliğinin Kontrolü Yönetmeliği”nde belirtilen toz ve azot oksitler dışında limit değerlerini aşacak emisyon kaynağı oluşmayacaktır. Bunların dağılımı ile yapılan modelleme Nihai ÇED Raporunda verilmiştir. Projede, baca yüksekliği ve baca gazı çıkış hızı yönetmelik değerlerini sağlayacak şekilde tasarlanacaktır. Proje işletmeye geçtiğinde, A Sınıfı Emisyon İzin Belgesi olacaktır.

Ayrıca; Entegre Katı Atık Bertaraf tesisi, bünyesinde gazlaştırma, Piroliz (Oksijenin bulunmadığı koşullarda atığın sıcaklık etkisiyle yanması) ve yakma tesisi bulunmaktadır. Piroliz ve Gazlaştırma tesisi teknik özellikleri açısından ve kapalı sistem olmaları ve baca sisteminin bulunmaması, çıkan baca gazı emisyonlarının sistem içinde yakılmaları nedeniyle hava kirliliğine ciddi bir katkısı olmayacaktır. Bununla birlikte 06 Ekim 2011 tarihli ve 27721 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren Atıkların Yakılmasına İlişkin Yönetmelik de hava kirliliğine neden olan emisyonlara ait sıkı tedbirler getirilmektedir. Kurulması planlanan yakma tesisinin ise kirlletici parametreler için belirtilen eşik değerleri sağlanması kaydıyla, hava kirliliğini artı bir yük getirmeyecektir.

3. Söz konusu Proje ile ilgili olarak ÇED Raporu inceleme süreci Bakanlığımız tarafından oluşturulan İnceleme ve Değerlendirme Komisyonu tarafından değerlendirilmiştir. Komisyona çevresel etkileri incelemek üzere tüm kurumlardan yetkili temsilcilerin katılımı sağlanmış olup ÇED Olumlu kararı kurumların olumlu görüşlerine istinaden, 29.06.2010 tarih ve 1922 no’lu karar ile “ÇED Olumlu” belgesi verilmiştir. Değerlendirme Komisyonu Proje alanındaki kritik olarak belirlenen 6 noktada sızıntı suyu ve depo gazı izleme ve ölçme kuyularının açılması öngörülmüş, bu kuyular sayesinde sızıntı suyu, yeraltı suyu ve gaz hareketi ölçüm ve gözlemleri yapılması sağlanarak proje faaliyete geçmeden önce, yeraltı ve yerüstü sularında bir kirlilik ve bulaşma tespit edildiğinde alınacak önlemleri içeren bir acil eylem planı hazırlanması temin edilmiş ve bu plan çerçevesinde DSİ Genel Müdürlüğü’nün gerekli çalışmaları yapmasına olanak sağlanmış olacaktır.

4. İncelenen sahanın genel jeoteknik özelliklerinin tespit edilmesi amacıyla 9 farklı lokasyonda mekanik sondaj çalışması yapılmıştır. Proje alanının içinde yer aldığı Çorlu İlçesi, 3.Derece Deprem Bölgesi olarak belirlenmiştir. Proje alanı ve çevresinde daha önce birçok deprem yaşanmış olmakla birlikte, tesislerin yapılacağı alan herhangi bir aktif fay üzerinde bulunmamaktadır. Proses binaları en son tekniklere göre projelendirilecek, çelik yapı tekniğine göre yapılacaktır. Yollar ve otoparklar tekniğine uygun asfalt yol, sağlık koruma bandı ise yeşil alan olarak düzenlenecektir. Karatepe Entegre Atık Bertaraf ve Enerji Üretim Tesisleri’nde yapılacak bütün binalar Afet Bölgelerinde Yapılacak Yapılar ile ilgili Yönetmelik’te öngörülen standartlarda inşa edilecektir. Dolayısıyla muhtemel bir depremden önemli bir zarar görmeleri beklenmemektedir. Deprem anında sahada meydana gelebilecek en önemli olumsuzluk, düzenli depolama alanı üst örtüsünde meydana gelen çatlamlar olacaktır. Böyle bir durum konusunu olduğunda da çatlakların sürekli takibi ve tamiri gerçekleştirilecektir. Depremden dolayı sızıntı suyu havuzunda bir hasarın olması beklenmemektedir.

5-6. Tekirdağ Çevre ve Orman İl Müdürlüğü'nce Çorlu İlçesi başta olmak üzere Tekirdağ ilinin birçok ilçesinde Ambalaj Atıkları Geri Kazanım planları, yerel yönetimlerle ortaklaşa uygulamaya geçmiştir. Bu proje kapsamında Çorlu ilçesinin Evsel Katı Atıklarının kaynağında ayrı toplanmasıyla ilgili pilot uygulama alanı olarak seçilmesi planlanmaktadır. Ayrıca bölgedeki diğer ilçe ve beldelerde yetkili kamu kuruluşlar ile birlikte, atıkların ayrı toplanması konusunda eğitim çalışmaları yapılması ve ambalaj, organik, evlerden kaynaklı tehlikeli atıkları mutlaka ayrı toplanmasının gerçekleştirilmesi planlanmaktadır.

Dolayısıyla Tekirdağ ilinde evsel atıkların ayrı toplama konusunda ideal atık yönetimi oluşturulması hedeflenmektedir. Mülga Çevre ve Orman Bakanlığı'nın hazırladığı "Atık Yönetimi Eylem Planı (2008- 2012)"ndaki hedeflere uygun olarak yapılması planlanan Karatepe Entegre Atık Bertaraf ve Enerji Üretim Tesisleri projesinde, Tekirdağ, Kırklareli ve Edirne illeri ile İstanbul ilinin Trakya kısmında yer alan sanayi kuruluşlarının tehlikeli atıklarının bertaraf edilmesi planlanmaktadır. Yapılması planlanan Karatepe Entegre Atık Bertaraf ve Enerji Üretim Tesisleri'ne evsel atıklar, Çorlu ve Çerkezköy ilçelerinden kabul edilecektir. Tehlikeli ve tehlikesiz endüstriyel atıklar ile diğer atıklar için Tekirdağ, Kırklareli, Edirne illeri başta olmak üzere Trakya Bölgesine hizmet verecek olup, talep gelmesi durumunda diğer il ve ilçelerden de atıklar alınabilecektir.

7. Tekirdağ İli, Çorlu İlçesi, Karatepe Mevkiinde Ekolojik Enerji Ltd. Şti. tarafından işletilmesi planlanan "Karatepe Entegre Katı Atık Bertaraf ve Enerji Üretim Tesisleri" proje alanının 236.243,35 m² lik kısmı hazine arazisi, 161.588,00 m² lik kısmı ise şahıslara aittir. Hazine arazilerinin irtifak hakları, üzerinde söz konusu tesisin yapılması kaydıyla 49 yıllığına Ekolojik Enerji A.Ş.ye tahsis edilmiştir. Proje alanındaki tahsis edilen araziler ile şahıslara ait olan 161.588,00 m² araziler III. sınıf ve IV. sınıf kuru tarım arazisi özelliğindedir. Arazilerde genel olarak hububat buğday ve ayçiçeği ekimi yapılmaktadır. Proje alanı genellikle 3 ve 4. sınıf kuru tarım arazisi niteliğinde olup, faaliyet öncesi hububat tarımı yapılmaktadır. Entegre Atık Bertaraf ve Enerji Üretim Tesisleri projesi için kullanılacak alan 36,5 ha'dır. Düzenli depolama alanı için kullanılacak alan ise 11,5 ha'dır. Projede 1. Sınıf tarımsal niteliği olan herhangi tarım arazisi elden çıkarılmayacaktır.

8. Projede gerçekleştirilen yeni teknolojik uygulamalar ile bazı atık türlerinin geri kazanım ve bertarafında tüm Türkiye genelinde hatta AB ve diğer ülkelere bile hitap edebilecek özelliktedir. Karatepe Entegre Atık Bertaraf ve Enerji Üretim Tesisleri birimlerinde ve tehlikeli atık depolama alanında ortaya çıkacak problemlerin çevre ve insan sağlığına etki etmeden tespit edebilmek için çevresel izleme programı kurulacaktır. Bu çerçevede; yer altı suyunda sürekli iletkenlik parametresi izlenecek ve ara depolama alanında atık dökülmesi, sızıntı ve arıza konusunda sürekli denetim yapılacaktır. Ayrıca tesis çevresindeki yüzeysel suların durumu ve yılda en az iki kere çalışanların sağlık durumu kontrol edilecektir. Karatepe Entegre Atık Bertaraf ve Enerji Üretim Tesisleri projesi kapsamında kritik olarak belirlenen 6 noktada sızıntı suyu izleme ve ölçme kuyularının açılması öngörülmüştür. Bu kuyular sayesinde sızıntı suyu, yeraltı suyu hareketi ölçülerek gözlenecektir. Düzenli depolama alanında geçirimsizlik tabakaları ile teşkil edilecek taban izolasyonunun olası sızıntı suyu karışımı nedeniyle yeraltı suyu üzerine olabilecek muhtemel etkilerinin belirlenmesi amacıyla izleme yapılacaktır. Bu kapsamda yapılacak izleme ile tesis işletmeye başlamadan önce yeraltı suyunun mevcut kalitesi belirlenecektir. Tespit edilen sonuçlar işletme esnasında gerçekleştirilecek ölçüm sonuçları ile karşılaştırılacaktır. Projede gözlem kuyuları ve sayısı 6 olarak belirlenmiştir. ÇED sürecinde belirlenen gözlem kuyuları ve lokasyonları, DSİ XI. Bölge Müdürlüğüne ön onay verilmiştir.

